

(ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย)

บันทึก

เรื่อง คำนำนามสตรีที่ได้รับพระราชทานตราจุลจอมเกล้า

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมาโดยหนังสือที่ ฎ.๘๐๔๖/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ความว่า ด้วยเนื่องจากในโอกาสงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ศกนี้ มีสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าอยู่หลายชั้น ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้เรียกขานนามในราชการให้ถูกต้องตามพระราชกฤษฎีกา และระเบียบประเพณีอยู่ด้วย แต่โดยที่สำนักพระราชวังเป็นผู้รักษาการในเรื่องนี้ จึงได้หารือไปว่า

(๑) คุณหญิงพลพลพยุหเสนา ซึ่งได้รับพระราชทาน ท.จ.ว. และเครื่องยศด้วย ใช้คำนำนามว่า “ท่านผู้หญิง” ดังเช่น ท่านผู้หญิงปิบลสงคราม และท่านผู้หญิงประดิษฐมนูธรรม

(๒) สตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ซึ่งสามมีบรรดาศักดิ์ต่ำกว่าชั้นพระยา ใช้คำนำนามว่า “คุณหญิง” ตามพระราชกฤษฎีกาใช้คำนำนามสตรี พุทธศักราช ๒๔๖๐

(๓) สตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า แต่สามไม่มีบรรดาศักดิ์ อย่างเช่น นางอมร โอสธานนท์ เป็นต้น จะควรใช้คำนำนามว่า “คุณหญิง” ด้วยหรือไม่

ต่อมาสำนักพระราชวังได้ชี้แจงมาว่า เฉพาะในข้อ ๑ และข้อ ๒ นั้น ไม่มีปัญหาอย่างใด ได้ปฏิบัติกันอยู่แล้ว

เฉพาะข้อ ๓ ซึ่งหารือไปว่า จะควรใช้คำนำนามว่า “คุณหญิง” ด้วยหรือไม่นั้น ถ้าพิจารณากันตามพระราชกฤษฎีกาใช้คำนำนามสตรี พุทธศักราช ๒๔๖๐ ข้อ ๓ แล้ว ก็ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะเรียกเช่นนั้นได้ แต่ถ้าจะพิจารณาอนุโลมตามกาลสมัยและนโยบายของรัฐบาลแล้ว ก็เห็นควรที่จะเรียกขานว่า “คุณหญิง” ได้ เช่น “คุณหญิงโอสธานนท์” และโดยเหตุที่เรื่องนี้มีปัญหาในการตีความตามกฎหมายอยู่ด้วย ฉะนั้น ก่อนที่จะตกลงแน่นอนประการใด จึงขอส่งมาเพื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้พิจารณาเสียก่อน

ปัญหาที่คณะกรรมการกฤษฎีกาจะต้องพิจารณาก็คือ ในกรณีสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า แต่สามไม่มีบรรดาศักดิ์ เช่น นางอมร โอสธานนท์ เป็นต้น จะควรใช้คำนำนามว่า “คุณหญิง” ด้วยหรือไม่

๑. การใช้คำนำนามสตรีนั้นได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พุทธศักราช ๒๔๖๐ บังคับไว้ ฉะนั้นการขานนามสตรีจึงควรต้องเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา

นั้น

๒. ในพระราชกฤษฎีกานี้ ข้อ ๑ (“ข”) ได้กำหนดคำนำนามของสตรีผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่มียศบรรดาศักดิ์ ว่าจะให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามแล้วใช้นามสกุลของสามีเข้าประกอบ

๓. แต่ความในข้อ ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกา มีว่า สตรีผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน แม้มีสามีที่มีบรรดาศักดิ์ต่ำกว่าชั้นพระยา ก็ให้ใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนามได้ด้วย และให้ใช้ราชทินนามของสามีเข้าประกอบดังในข้อ ๒ ความในข้อนี้เป็นข้อยกเว้นของข้อ ๑ (“ข”) แต่ยกเว้นเฉพาะสตรีที่สามีมีบรรดาศักดิ์เท่านั้น คือถ้าสตรีนั้นได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายในแล้ว ก็ให้ใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนามได้ส่วนผู้ที่สามีไม่มีบรรดาศักดิ์จึงไม่อยู่ในเกณฑ์แห่งบทบังคับนี้

๔. ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว กรรมการร่างกฎหมายจึงเห็นว่า ไม่มีบทในพระราชกฤษฎีกานี้ให้สตรีผู้ที่มีสามีไม่มีบรรดาศักดิ์ตามตัวอย่างที่หารือมานั้นใช้คำนำนามว่า “คุณหญิง”

(นายเดือน บุนนาค)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๔๘๔